

Leader *Folkungaland*

För landsbygden framåt!

Tema - små projekt
gör stor skillnad!

Välkommen till Leader Folkungalands första tematidning!

I detta nummer vill vi informera om arbetet med och genomförandet av Lokalt Ledd Utveckling (LLU) med hjälp av Leadermetoden i den nya programperioden.

Utifrån de erfarenheter vi fått i den "gamla" perioden är vi enade om att ett starkt och kompetent Leaderkansli är en framgångsfaktor. Vi gick tidigt ut till alla kommuner i Östergötland och bjöd in till diskussioner. Vi har idag glädjen att kunna knyta hela Motala kommun, Finspångs- och Åtvidabergs kommuner till vårt område. Det pågår även diskussioner med ytterligare kommuner där inget är klart ännu! En styrka för oss är vår kompetenta och erfarna personal. En ytterligare styrka är Leaderkansliets placering på Vreta Kluster där allt fler företag och organisationer som jobbar med landsbygden och lantbruk har samlats. Förutom Hushållningssällskapet har nu även LRFs regionkontor flyttat till "Klustret" under sommaren!

Vårt stora jobb nu är att ta fram en väl förankrad utvecklingsstrategi för den nya programperioden. Det här innebär många intressanta möten med landsbygdens befolkning nu i september och oktober. Vi hoppas att vi med hjälp av de engagerade deltagarna på mötena hittar ett par prioriterade fokusområden att jobba vidare med. Uttalade ledord från Jordbruksverket är att skapa så många jobb som möjligt på landsbygden och att sätta mål som är lätta att mäta. I det nya programmet ska vi förutom den tidigare landsbygdsutvecklingen även kunna finansiera projekt med hjälp av socialfonden och regionalfonden. Vad det innebär vet vi väldigt lite om.

I mitten av november kommer vi att kalla till ett avslutande stormöte där vår strategi för den nya programperioden ska presenteras, godkännas för att sedan skickas till Jordbruksverket för ett slutligt godkännande. Besök gärna vår hemsida www.folkungaland.se Där lägger vi fortlöpande ut viktig information. Vi har också skapat ett webbformulär på startsidan där ni kan tycka till och skriva ner vad Ni tycker är viktigt för att utveckla landsbygden i ert område.

Hur vi kommer att lyckas med den nya programperioden beror mycket på Dig! Engagera Dig! Tänk till – känn efter!
Välkommen med dina idéer!

Ulf Gustafsson
ORDFÖRANDE FOLKUNGALAND

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

4 LINKÖPING/LINGHEM
Folkungaland för svenska matens mervärden

5 LINKÖPING/VIKINGSTAD
Folkungaland för gårdsförsäljning

6 MJÖLBY/VÄDERSTAD
En passning för sportlig integration

7 MJÖLBY/HOGSTAD
Folkungaland för kör

8 LEADERS EGET PROJEKT
Ung På Landet

9 LEADERS EGET PROJEKT
Ung På Landet

10 MOTALA/FORNÅSA
Folkungaland för återväxt

11 MOTALA/FÅGELSTA
Folkungaland för barnen och framtiden

12 NORRKÖPING/NORSHOLM
Folkungaland i sadeln

13 NORRKÖPING/SKÄRBLACKA
Folkungaland för kultur och frukt

14 RÖSTER FRÅN PROJEKTEN

15 STYRELSEN 2014

Leaders förra och kommande period i korthet

	Leaderperiod 2007-2013	Leaderperiod 2014-2020
Namn	Leader	Lokalt ledd utveckling genom Leadermetoden
Fonder	Landsbygdsfonden	Samlar fyra fonder: 1. Landsbygdsfonden 2. Regionalfonden 3. Socialfonden 4. Havs- och fiskerifonden
Budgetmedel för Leaderverksamheten	3,2 Mdkr från Landsbygdsfonden (EU, stat, övrig off)	2 Mdkr från Landsbygdsfonden (EU, stat, övrig off) och medel från övriga fonder
Antal Leaderområden i Sverige	63	Det förväntas att Leaderområdena blir färre och större i kommande period
Leader Folkungalands upptagningsområde	Söder om Motala Ström, hela Linköping och Mjölby kommuner samt den västra delen av Norrköpings kommun	Området planeras i dagsläget omfatta en större del av länet än tidigare

Bönder i butik

Det kanske bästa sättet för bönder att informera om den svenska matens mervärden och om det inhemska jordbruket är att träffa konsumenterna. Tre lokala LRF-avdelningar fanns på plats vid ICA under Linghemsdagen.

Med en ökad kunskap om svenska mervärden ökar försäljningen av närproducerad mat. Här finns mycket att vinna för hela samhället. Det lokala näringslivet gynnas när försäljningen av svenska produkter ökar, fler arbetstillfällen följer hos landsbygdsföretagen och det ger skatteintäkter.

LRF-avdelningarna i Askeby-Örtomta, Bankekind och Vårdsberg samlades för att demonstrera svenska livsmedel i och utanför ICA i Linghem, Himnahallen. De hade ett helhjärtat stöd från denna lokala ICA-handlare som sedan tidigare bland annat försöker sälja till 95 % svenskt kött.

Många har ställt sig bakom böndernas initiativ. Projektledaren Per Wendler säger:

– Det känns kul att vi haft sådan uppbackning från alla håll, från ICA, Scan, Leader, LRF och konsumenterna man möter här!

Projektledaren Per Wendler

Syfte: Öka kunskapen om den svenska matens mervärden

Mål: Ge 300 livsmedelskonsumenter ökad kunskap om svenska mervärden

Målgrupp: ICA-handlare och livsmedelskonsumenter

LRF:s ordförande för avdelningen i Bankekind, Henrik Karlsson

Ulrik Lovang

Köttlåda till konsument

För de lantbrukare som vill sälja köttlådor är det inte lätt att veta vilka regler som gäller. Varför inte ta fram en guide som beskriver vad man måste tänka på och vilka myndigheter man måste kontakta?

- Ulrik Lovang hade uppmärksammat att bönder ville göra något med köttlådor, berättar Elisabet Wigholm som har varit inhyrd som konsult hos projektägaren Lovang lantbrukskonsult AB.
- Han ville ta fram en guide som beskriver vad man måste tänka på och vilka myndigheter man måste kontakta.
- Livsmedelslagstiftningen är väldigt generell. Man kan sälja kött på många sätt. Det är stor skillnad att starta eget slakteri mot att ta tillbaka köttlådor.

Projektets informationsinsamling visade att myndigheterna var lätta att få kontakt med, men rädde för att ge konkreta svar. De tenderar att helst hänvisa till tryckta källor. En anledning till detta antas vara att de är kontrollmyndigheter.

Ett värdefullt tips är att försöka få till en bra dialog med den aktuella myndigheten.

Elisabet Wigholm

Projektet ger ett direkt värde genom att:
Rapporten kommer att finnas tillgänglig för alla intresserade. Guiden kommer att spridas till lantbrukare i Östergötland.

Lovanggruppens kontor i Vikingstad

Alla passar i blågult

Väderstads och Dulqads pojkars 02-03

Integration sker oftast bäst i ett naturligt sammanhang där människor möts i ett gemensamt intresse. Fotboll är ett bra exempel på detta. Projektet Ny På Landet deltog under Landslagets fotbollsskola i Väderstad.

Väderstad IK hade bjudit in somaliska Dulqad IK från Linköping till en fotbolls dag som gav ungdomarna möjlighet att lära känna människor med annan etnisk bakgrund. Dagen innehöll bland annat en föreläsning på temat "olikheter" och en fotbollsmatch mellan Väderstads och Dulqads pojkars 02-03.

Lagen visade en imponerande sportslighet och skicklighet. Såväl före som efter den väl genomförda matchen hälsade man naturligtvis kamratligt på varandra.

Efter matchen och duschen väntade en middag som hembygdsföreningen dukat upp på Ånga, den lokala festplatsen och dansbanan. Vid varje bord fanns en samtalsledare och man satt självklart i blandade sällskap. Vid diskussionen om laddade ord förekom ordet glädje. En somalisk man sammanfattade nog hela dagen med:

– Det är en sådan glädje att få komma till Väderstad och känna sig välkommen!

"Ett av fotbollsskolans syften är att öka förståelsen för olikheter, både kulturella och individuella."

Väderstad IK blev efter dagen inbjudna att i sin tur besöka Dulqad.

Såväl före som efter den väl genomförda matchen hälsade man naturligtvis kamratligt på varandra

Efter matchen och duschen väntade en middag som hembygdsföreningen dukat upp på Ånga, den lokala festplatsen och dansbanan

Hogstadkören

Lennart Johansson och Elin Felix

En kör kan samla människor och skänka glädje. När hembygdsföreningen i Hogstad fyllde 35 blev en kör det som skulle *"få Hogstadborna ut ur stugorna och fånga upp alla åldrar"*. Det kom önskemål om en fortsättning.

– Då körde vi projektet som julkonsert i höstas, berättar körledaren Elin Felix.

Initiativet till ett projekt kom från musik- och sångintresserade och kyrkans kantor. Man hade målet att framföra en adventskonsert i en fullsatt Hogstad kyrka. Körutbildning i församlingshemmet eller i Hogstads Bystuga skulle hållas varje söndag fram till konserten.

– Det blev lyckat och kyrkan var fullsatt.

Tidigare hade framförandet av sånger skett med hjälp av lånade mikrofoner och förstärkare. Det gick, men var ingen bra lösning. Kören behövde egen utrustning.

– Det sökta bidraget var för utrustning högtalare och mikrofon.

Elin Felix och projektets ekonomiansvarige, Lennart Johansson, berättar något annat positivt:

– Det har kommit till människorna, musiken som man inte vetat om. Man lär känna varandra på ett annat sätt.

Bystugan som rustats upp med Leadermedel

Kören har haft deltagare från tonåringar till personer över 70. Under julkonserten var det nästan 20 stycken i kören.

"Körverksamhet är bra för själen, skapar social gemenskap och bidrar till aktivitetsutbudet för att göra Hogstad intressant som bostadsort."

Hogstad kyrka

Studiebesök om svensk mat

Leader Folkungalands projekt Ung På Landet har gett ungdomar tillfälle att se var maten kommer ifrån. Genom studiebesök till gårdar i Folkungalands fyra kommuner har man visat den svenska djurhållningen, ökat förståelsen för vikten av att välja svenskt kött samt visat hur tekniskt avancerat jordbruket bedrivs.

Skillnaden mellan att aldrig ha besökt ett lantbruk och att ha gjort det betyder oftast även en stor skillnad i förståelsen för matens ursprung. Det ger också en skillnad i att kunna möta de ofta missvisande negativa bilder av djurhållning som florerar. I Sverige har djuren det bra hos lantbrukare med stort engagemang i sina djur.

Eleverna som deltog i gårdsbesöken var i åldrarna 13 till 18 år, högstadie- och gymnasieelever. De flesta av dem hade aldrig besökt en produktionsgård tidigare.

”Vi lever och bor i en stor jordbruksbygd, men få skolungdomar vet hur djuren har det. Ungdomar idag är inte medvetna om var maten kommer ifrån.”

Bland gårdarna som besökts finns Vistena Askegård utanför Skänninge och Bleckenstads Gård mellan Mjölby och

Boxholm. Vistena har grisar och Bleckenstad har mjölkproduktion. Båda gårdarna är såväl vana som anpassade till att ta emot besökare.

Hans och Jeanette Blackert har byggt ut sin grisproduktion och nybygget invigdes i december 2012. Samtidigt hade de passat på att bygga till en inglasad visningsgång för besökare. Tanken är att konsumenterna med egna ögon ska kunna se och veta att svenska grisar har det bra.

En annan gård som besökts är Bleckenstad Gård mellan Mjölby och Boxholm. Där bedrivs ekologisk och kravcertifierad mjölkproduktion med 350 mjölkkor. Bleckenstad har även en gårdsbutik med egenproducerade varor, presentartiklar med mera. Jordbruket är ett familjeföretag som bröderna Magnus, Gunnar och Mats Johansson tillsammans med familjer och personal driver.

I djurstallet finns en besöksläktare med möjligheter till presentationer av gård och produktion. Det är en utmärkt möjlighet att se hur korna har det samtidigt som någon från gården berättar och visar. Mjölkkproduktion är idag tekniskt avancerad. Ett exempel är robotmjölkning. Under rundvandringen visades mer av kornas värld.

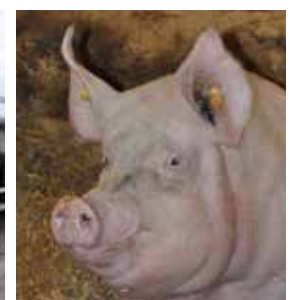
Eleverna frågade och kommenterade under gårdsbesöken. Det var mycket nytt för de flesta och anorlunda än många föreställt sig. Gårdarna var mycket större och djuren hade det mycket bättre.

– Jag trodde inte grisarna hade det så bra som dom har det i Sverige!

”Vi lever och bor i en stor jordbruksbygd, men få skolungdomar vet hur djuren har det. Ungdomar idag är inte medvetna om var maten kommer ifrån.” Mot denna bakgrund som underlag syftar projektet till att ordna studieresor som:

- visar den svenska djurhållningen
- får förståelse för hur viktigt det är att äta svensk kött
- visar hur tekniskt avancerat det är att jobba inom det svenska lantbruket

De totalt 37 studiebesöken genomfördes inom Folkungalands fyra kommuner. Målgruppen var från 13 till 18 år (högstadi- & gymnasieelever).

Genom fönstren i besöks-
gången på Vistena kan
man se in till grisarna

Mjölkbilen kom under besöket

Multiarenan

Fornåsa IF

Fornåsa IF har fotboll som huvudinriktning och verksamheten kretsar främst kring ungdomar. Konkurrensen från andra orter och föreningar gör det svårt att behålla spelare på orten. När ungdomarna fick vara med och planera en Barcelonaresa blev det en höjdare.

Trots det stora aktivitetsutbudet i Fornåsa råder samma situation som på många andra håll.

– Det är ett stort problem med återväxt inom lagidrotter, berättar Dedjo Engmark som är förre ordföranden i idrottsklubben.

Bytet av skola när spelarna fyller 13 med följande konkurrens från såväl andra föreningar som idrotter har medfört att man förlorat spelare. Både syskon och föräldrar brukar följa med till aktiviteterna på annan ort. På senare år har det varit svårt att hålla lagen på en nödvändig nivå.

I projektet kombinerades en studieresa till och träningsläger i Barcelona. Ett gemensamt konkret mål stärker ungdomsgruppen och på sikt även föreningen.

– Vi ville visa att det händer saker här hela tiden, säger projektledaren Hans Wetterhall.

Ungdomarna planerade, skrev projektdagböcker, lärde sig lite spanska och planerade även in kultur på resan.

– Det här har stärkt vår grupp. En höjdare!

Idrotten gör att barn får lättare i skolan och i socialt umgänge, säger Dedjo Engmark.

Det blev flera och långa planerings-
träffar och fokus på genomförande av
gemensamma aktiviteter. 17 ungdomar
i åldrarna 13-15 år samt 4 vuxna deltog i
Barcelonaresan. Betydelsen av det egna
laget illustreras inte minst av Fornåsa
multiarena cup. 2013 deltog 34 lag.
Cupen ges nu för tredje året.

Grillplatsen

Planeringsmöte med ungdomarna

Projektledaren Linda Wågström vid byns fina idrottsplats

Bildande av Fågelsta byalag

Lek- och aktivitetsplats utanför skolan

Bytvecklingschecken användes till att bilda Fågelsta byalag och invigning av idrottsplatsen ihop med FAIF. Idrottsplatsen har även en funktion som mötesplats i byn.

Motala, liksom andra kommuner, vill gärna ha något forum för information och dialog på de mindre orterna. Något motsvarande ett byalag var alltså efterfrågat från fler än de boende i bygden.

Byalaget skapades som ett forum för gemenskap och bygdeutveckling. Att kunna påverka och förbättra gynnar alla, inte minst framtiden: barnen.

Såväl boende i Fågelsta som Motala kommun, efterfrågade något samlade forum i bygden. Det blev ett byalag som kan verka för utvecklingen. Numera deltar också byalaget i kommunens arbete med landsbygdsutveckling.

– Barnen är vår framtid och skolan är vår stolthet, säger projektledaren Linda Wågström. Nu kan vi tillsammans bygga framtiden i byalaget.

– Just det här att ha möjlighet att vara med och påverka och förändra... det finns möjligheter att förbättra. Ingen annan gör det åt en.

På många orter är det svårt att ens samla ihop en styrelse till föreningar, byalag och liknande. Även i Fågelsta känner man av detta.

– Vi behöver bli flera stycken. Jag kan inte alltid finnas på mötena. Vi har fått jättebra idéer, en del helt briljanta. Intresset finns ju men det är svårt ändå att få personer till arbetet. Man vill gärna vara med, men man vill någon annan ska dra i det.

Byalaget ligger i allas intresse så det löser sig nog. Linda släpper det inte och växlar upp inför hösten.

Fiaspelet framför skolan

Ryttarkompetens

Sofia Karlsson tillsammans med Anita Strömbäck

Inom hästbranschen är Holland långt före Sverige. Därför är det ren kompetenshöjning för ryttare och entreprenörer att se hur de gör där. Sofia Karlsson fick chansen att åka dit och gjorde det.

– Anita Strömbäck på Östgötahästar kom med förslaget, berättar Sofia. Det lät som en bra idé. Jag har tävlat tidigare. Jag har också varit i Holland tidigare och jobbat där 8 månader. Det är ganska viktigt att man åker iväg, men det gäller att ha kontakter så man kommer till en bra plats.

– Holland är 20 år före oss i branschen, säger Anita Strömbäck. Det är skillnad mellan att jobba i Sverige och i Holland. Holland har ofta betydligt bättre struktur. Alla elitryttare utom Helena Lundbäck* har varit utomlands och lärt sig.

För Sofia var vistelsen i Holland en värdefull utbildning både som ryttare och entreprenör. Nu väntar uppdrag som egenanställd.

– Det var en upplevelse att vara i Holland, berättar Sofia. Jag lärde mig så mycket.

Hon kommer informera andra ungdomar om den här möjligheten. Hennes rekommendation till andra är tydlig:

– Åk!

** Även Helena Lundbäck har på senare år varit utomlands.*

Sofia Karlsson med hästarna

Egenanställning innebär i korthet att vara anställd som uppdragstagare. Någon annan som har en F-skattsedel tar det juridiska ansvaret och administrerar. Man behöver alltså inte starta eget, men kan jobba som sin egen.

Ön i Skärblacka

Att lyfta fram Öns fruktträd var en del i projektet

Cecilia Johansson

Man har ett väl utvecklat samarbete med föreningar och andra. Konstprojektet Konstön är en del av utställningen Acting in the City som Norrköpings Konstmuseum gjorde som en del av 100-årsjubileet. Konstnärer och elever från Mosstorpskolan har deltagit. Det har varit 4-500 besökare på vissa evenemang.

En ö som inte från början var en ö har en fantastisk historia där industrier, fruktträd, bostäder och annat lämnat ett arv värt att lyfta fram. Ön ska också ha sin plats i nuet. Den lyfts ur historiskt perspektiv, man jobbar också med konst och fruktträd.

Det man idag vet är att Skärblacka kvarn finns omnämnt redan 1424. Sedan dess har mycket hänt på och omkring Ön. Genom att sammanföra då och nu kan området utvecklats till att bli en sorts kulturellt centrum.

– Vi lyfter ön ur historiskt perspektiv, jobbar med konsten och fruktträd, berättar Cecilia Johansson. Konsten var egentligen inte i projektet utan kom till före. Arbetarbostäderna är idag hem för föreningar.

Bland aktiviteterna som hållits finns Äpplets dag och midvintersolståndets Ljus/Mörker. Det har funnits och finns fortfarande en fruktträdgård på Ön. Skötseln av den samt en viss nyplantering är en viktig del för områdets karaktär. Det hittills enda nyplanterade trädet av sorten Gyllenkroks Astrakan var uppenbarligen välsmakande:

– Öns enda hare gnagde på det, men det blir en nyplantering till hösten.

– BillerudKorsnäs äger ön. Vi har ett bra samarbete. Det finns alltid en representant med därifrån och det har fungerat klockrent.

Dagens fabrik som ägs av BillerudKorsnäs

”

- *Det finns så mycket man vill göra, men har inga medel. Det är fantastiskt att det finns den här möjligheten.*
- *Bygden har samlats nu.*
- *Det var jättesvårt att förstå alla papper innan, men vi kunde genomföra det vi ville.*
- *Just det här att ha möjlighet att vara med och påverka och förändra... det finns möjligheter att förbättra. Ingen annan gör det åt en.*
- *Man lär känna varandra på ett annat sätt.*
- *Jag trodde inte grisarna hade det så bra som dom har det i Sverige.*
- *Folkungaland har varit en mycket bra partner.*

Styrelsen 2014

LINKÖPING

Ulf Gustafsson
Ordförande Näringsliv

Ulla Sundström
Ordinarie Näringsliv

Anders Kalm
Suppleant Näringsliv

Ann-Christine Lekberg
Ordinarie Ideell

Jenny Blandin
Suppleant Ideell

Jerry Broman
Ordinarie Offentlig

Kristina Edlund
Suppleant Offentlig

Foto: Oskar Lirén

VALBEREDNING

Malin Andersson
Sammanställande Mjölby

Sten Westberg
Ordinarie Motala

Boel Johnsson
Ordinarie Norrköping

LEKMANNAREVISOR

Per Andersson - ordinarie
Göran Sternö - suppleant

MJÖLBY

Kristin Henrysson
Ordinarie Näringsliv

Gustav Steen
Suppleant Näringsliv

Rolf Båvius
Vice ordförande Ideell

Magdalena Hermelin
Suppleant Ideell

Rainer Fredriksson
Ordinarie Offentlig

Anders Steen
Suppleant Offentlig

Foto: Jan Asklund

MOTALA

Mats Andersson
Ordinarie Näringsliv

Ulf Paulsson
Suppleant Näringsliv

Ulla Johansson
Ordinarie Ideell

Inger Björkman Roth
Suppleant Ideell

Kjell-Arne Karlsson
Ordinarie Offentlig

Claes-Göran Österlund
Suppleant Offentlig

NORRKÖPING

Göran Sarring
Ordinarie Näringsliv

Caroline Löfgren-Öhrn
Suppleant Näringsliv

Åsa Wernmarker
Ordinarie Ideell

Leif Putte Ericsson
Suppleant Ideell

Gun-Inger Karlsson
Ordinarie Offentlig

Jan Owe-Larsson
Suppleant Offentlig

Kontakta Leaderkontoret

Verksamhetsledare:
Jeanette Unér
mobil 070 460 35 06
jeanette@leaderfolkungaland.se

Administration/kansli
Kerstin Gustafsson
mobil 070 091 6027
kerstin@leaderfolkungaland.se

Leader är en arbetsmetod som har funnits inom EU sedan 1991 och är en förkortning på franska som översatt till svenska betyder "samverkande åtgärder för att stärka landsbygdens ekonomi". I Sverige har metoden använts sedan 1995 inom vissa landsbygdsområden. Leadermetoden gör det möjligt för invånare och företag på landsbygden att arbeta med lokal landsbygdsutveckling tillsammans med den offentliga sektorn i samhället. Syftet är att med stöd av lokal kunskap och lokalt engagemang uppnå målsättningarna för utveckling av landsbygden.

Om Leader Folkungaland

Leader Folkungaland erbjuder ekonomiskt stöd till projekt som gynnar landsbygdsutveckling. Vårt upptagningsområde under programperioden 2007-2013 omfattar landsbygden i Motala kommun, dvs. söder om Motala Ström, hela Mjölby och Linköpings kommuner samt den västra delen av Norrköpings kommun. Leader Folkungaland hade från början sitt kontor i Mantorp fram till augusti 2012 då vi flyttade in till Vreta Kluster. Det var ett lyckokast. Sedan dess har vi utvecklat verksamheten ännu mer. Vi befinner oss nu omgivna av de gröna näringarna där kontaktnätet börjar redan i korridoren.

Leader Folkungaland

Vreta Kluster, Järngården 13, 590 76 VRETA KLOSTER
www.leaderfolkungaland.se